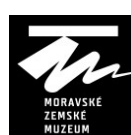

Doporučená opatření k zamezení šíření onemocnění COVID-19 po otevření muzeí a galerií

zpracovaná ve spolupráci s metodickými centry MK, Českým výborem ICOM, Asociací
muzeí a galerií České republiky, z. s., Radou galerií ČR a Českým svazem muzeí v přírodě

Usnesením vlády České republiky ze dne 23. 4. 2020, o uvolňování některých podnikatelských a dalších činností, je od pondělí 11. 5. 2020 možné obnovit provoz muzeí a galerií. V návaznosti vydala vláda České republiky Usnesení č. 493 ze dne 30. 4. 2020, o přijetí krizového opatření, kterým nařizuje podmínky otevření muzeí a galerií s účinností od 11. 5. 2020 od 00:00 hodin.

V článku II, písm. j) usnesení č. 493, ze dne 30. 4. 2020, **vláda nařizuje**, aby při provozu muzeí, galerií a dalších podobných zařízení byla dodržována následující pravidla:

- **v zařízení se nachází ve stejný čas nejvýše 100 osob a zároveň se nachází nejvýše 1 návštěvník na 10 m² prostor přístupných návštěvníkům,**
- **mezi návštěvníky jsou dodržovány odstupy alespoň 2 metry, s výjimkou členů domácnosti,**
- **návštěvník u vstupu provede dezinfekci rukou, přičemž dezinfekční prostředky zajistí provozovatel zařízení.**

Ministerstvo kultury ve spolupráci s metodickými centry Ministerstva kultury, Českým výborem ICOM, Asociací muzeí a galerií České republiky, z. s., Radou galerií ČR a Českým svazem muzeí v přírodě připravilo souhrn doporučení, který pouze doplňuje obecné pokyny stanovené vládou ČR a Ministerstvem zdravotnictví. Nejsou známy detailní pokyny Ministerstva zdravotnictví, které se týkají hygienických standardů v muzeích a galeriích, pro období nouzového stavu, a proto využíváme některých jejich opatření určených pro knihovny, supermarkety a veřejná sportoviště, jejichž provoz je z pohledu těchto postupů srovnatelný.

Vzhledem k tomu, že je činnost jednotlivých organizací specifická, je nutné k těmto doporučením přihlídnout s ohledem k jejich možnostem. V případě krajských a městských příspěvkových organizací je nastavení konkrétních postupů v gesci organizací jakožto samostatných právních subjektů v kooperaci s jejich zřizovatelem.

Dovolujeme si upozornit, že otevření muzeí a galerií v daném termínu **není povinné**. Konečné rozhodnutí je v kompetenci konkrétní instituce, jejímž primárním úkolem je zajistit bezpečné prostředí pro návštěvníky, zaměstnance a sbírky; jejíž podmínky ochrany vyplývají ze zákona č. 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy.

VŠEOBECNÁ OPATŘENÍ

- V případě zjištění nákazy koronavirem uvnitř organizace, zajistěte karanténu dle pokynů krajské hygienické stanice (jednotlivé stanice viz: <http://www.szu.cz/knihovna/hygienicke-stanice-a-zdravotni-ustavy>).
- Zásobte se dostatečným množstvím ochranných pomůcek a dezinfekčních přípravků.
- Zajistěte osobu, která bude dohlížet na dodržování následujících opatření a zároveň, postupujte tak, abyste vedli návštěvníky k jejich dodržování.
- Zavedená opatření sledujte, vyhodnocujte a upravujte podle aktuálního vývoje.
- Úklid prostor muzea/galerie zajistěte v pravidelných intervalech jako doposud s tím, že se 2x zvýší koncentrace dezinfekce v úklidových prostředcích a několikrát denně se tímto roztokem navíc budou otírat exponovaná místa (toalety, zábradlí, kliky, úschovné boxy, tlačítka výtahů apod.).
- Pro dlouhodobou dezinfekci veřejných prostor lze například použít prostředky PolyHMG s biocidní účinností 21 dnů nebo nanotechnologii TiO₂ s biocidní účinností 2 roky.

A) OCHRANA SBÍRKOVÝCH PŘEDMĚTŮ

- Ve vztahu ke sbírkám muzejní povahy nadále postupujte dle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy.
- Pokud je to možné, omezte zpracování sbírek a minimalizujte jejich pohyb z depozitáře. V rámci depozitáře se zaměřte na nejnutnější úkony.
- Manipulace s potencionálně infikovanými předměty probíhá pouze v rukavicích. Používejte vždy nové rukavice, použité bezpečně zlikvidujte.
- Odpadkový koš určený pro použité ochranné pomůcky by měl být označen a jeho otvor dezinfikován alkoholovým roztokem.
- Nejúčinnější metodou dezinfekce je izolace potencionálně kontaminovaných předmětů. Izolací se rozumí izolování interiéru či předmětu od návštěvníků, badatelů a personálu po dobu alespoň 9 dnů.
- Měla by být vyhrazena karanténní místnost pro izolaci infikovaných předmětů (dle možností instituce). V takových prostorách by měly být prázdné police, skříňky, bedny, které umožňují uložení infikovaných sbírkových předmětů tak, aby byly mimo ostatní sbírkové předměty v depozitáři. Zajistěte přehledný systém značení uvádějící data, co, proč a kým byly objekty umístěny do karantény.
- Na různých typech materiálů přežívají koronaviry různou dobu. Na kovech, skle, keramice nebo na papíru přežívají viry max. 5 dnů, na dřevě 4 dny, na umělých hmotách 6 až 9 dnů. U kamene se interval pohybuje mezi 2 a 12 dny. Po této době se koronaviry samovolně deaktivují.
- V akutních případech lze na keramiku, kovy a kámen použít alkoholový roztok (líh – ethanol, izopropylalkohol) v koncentraci 70%, doba působení 30 sekund. Dřevo (omezeně), kovy či jiné omyvatelné povrchy dezinfikujeme neionickými detergenty v koncentraci dle jeho typu (používání dle návodu na etiketě prostředku), efektivita působení se liší dle typu užitého prostředku.
- Komerční dezinfekční prostředky (na bázi chloru např. Savo, nebo prostředky na bázi octa) a většina prostředků doporučených Světovou zdravotnickou organizací (WHO) mohou sbírkové předměty nevratně poškodit, proto se jejich použití nedoporučuje. Čištění sbírkových předmětů by mělo být prováděno restaurátory, konzervátory, případně pod jejich vedením.
- Ošetření předmětů provádějte vždy s použitím ochranných prostředků. Používejte především jednorázové, nejlépe nitrilové (modré) rukavice, ochrannou roušku a ochranné brýle. Rukavice a ostatní jednorázové ochranné pomůcky musí být po každém čištění zlikvidovány.
- V případě, že je sbírka či její část v současné době zapůjčena v zahraničí vynaložte maximální úsilí pro navrácení výpůjček, kterým by vypršela smlouva nebo vývozní povolení. Pokud nelze učinit fyzický transport, je třeba zajistit alespoň smluvní náležitosti (nové smlouvy/prodloužení stávajících, pojištění apod.).
- Do doby úplného uvolnění hranic v rámci Evropské unie omezte plánování zápůjček a výpůjček do a ze zahraničí. Pečlivě zvažujte všechna rizika z hlediska ochrany sbírek a zaměstnanců.
- Pokud se i poté rozhodnete zápůjčku či výpůjčku realizovat, ošetřete postup v případě komplikací spojených s pandemií ve vzájemné smlouvě a při vývozu do zahraničí tento postup uveďte také v žádosti podané Ministerstvu kultury.
- Zvažte do ukončení všech vládních opatření realizaci výstavních projektů, které vyžadují výpůjčky a svozy i v rámci ČR.

Další doporučení Metodického centra konzervace Technického muzea v Brně a Národního památkového ústavu, jsou k dispozici na těchto odkazech:

<https://mck.technicalmuseum.cz/aktuality/doporučení-pro-ochranu-historických-materialu/>
<https://www.npu.cz/cs/generalni-reditelstvi-npu/zpravy/59508-technologické-doporučení-pro-ochranu-historického-materialu-a-jejich-povrchových-uprav-před-sířením-nemoci-covid-19>

B) OCHRANA NÁVŠTĚVNÍKŮ

- Připravte návštěvní řád pro „nouzový“ provoz muzea/galerie dle potřeb organizace, velikosti výstavních a veřejných prostor apod. Aktualizované informace uvádějte na webových stránkách instituce na viditelném místě.
- Zamezte vstupu do muzea/galerie osobám, které podléhají karanténě a které mají zjevné akutní potíže.
- Upozorněte návštěvníky, že do muzea/galerie vstupují na vlastní riziko, a že muzeum/galerie neručí za zdravotní stav všech návštěvníků. Doporučte návštěvníkům, aby návštěvu zvážili, pokud patří do rizikové skupiny obyvatel.
- Obecně platí, že návštěvník zodpovídá za to, s kým je v bližším kontaktu (pokladní nejsou povinni kontrolovat, zda jsou návštěvníci ve skupině členy rodiny, nebo obývají společnou domácnost apod.).
- Omezte přístup do výstavních prostor a poskytněte pomoc návštěvníkům při dodržování rozestupů (vyznačení značkami na podlaze, mobilní přepážky, cedule na viditelných místech, letáky, obrazovky, ikonografie apod.).
- Zamezte hromadění osob a kontrolujte minimální rozestupy v prostorách před pokladnami a toaletami, v odpočinkových zónách, u atrakcí apod. Obecně je doporučována vzdálenost mezi jednotlivci 2 m (vyjma osob sdílejících společnou domácnost).
- Při provozu placeného parkoviště zajistěte bezkontaktní platby a obsluhu parkovacích systémů.
- Pokud je to možné zaveďte elektronický rezervační systém/nákup časových vstupenek na internetu. Případně preferujte bezkontaktní platbu kartou (platební terminály a pokladnu pravidelně dezinfikujte), omezte manipulaci s penězi.
- Instalujte na recepci/pokladně muzea ochranné plexisklo, pokud je to technicky proveditelné a má to pro zaměstnance praktický význam (v případě, že je pokladní zároveň kustodem, postrádá toto opatření smysl).
- Při vstupu povinně instalujte dezinfekční gelové dávkovače.
- Vyžadujte a kontrolujte nošení roušek nebo jiného zakrytí úst a nosu v prostorách muzea/galerie.
- Poučte návštěvníky o přijatých pravidlech a opatřeních pro návštěvníkový provoz na viditelném místě u vstupu do muzea/galerie (dodržování hygienických opatření, dodržování rozestupů apod.).
- Vymezte část otevírací doby pro speciální skupiny návštěvníků (lidé s chronickým onemocněním, senioři, školní skupiny apod.).
- Zrušte volný přístup k propagačním letákům a prospektům.
- Vypněte či přímo odstraňte předměty a pomůcky, které vybízejí návštěvníky k dotyku (interaktivní části výstavy/expozice, dětské koutky, haptické instalace). Omezte zapůjčení audioprůvodců. Pokud není možné předměty z výstavy/expozice odstranit, je nutné zajistit jejich pravidelné čištění dezinfekčními prostředky, nebo upozornit na možný kontakt s těmito částmi instalace pouze při použití jednorázových rukavic.

- Nahrad'te sluchátka u poslechových bodů jednorázovými, které si návštěvník zakoupí se vstupenkou, případně umožněte návštěvníkovi použít vlastní sluchátka.
- Posilte cedule s výzvou, aby se lidé nedotýkali vystavených předmětů.
- Nastavte časové limity prohlídky výstavy/expozice, aby se zamezilo hromadění návštěvníků nad povolený počet osob (obecně platí, že v objektu se může pohybovat jeden návštěvník na 10 m² plochy muzea/galerie).
- Zamezte možnost konzumace občerstvení v prostorách muzea/galerie (dochází tak k nežádoucímu sejmutí roušky).
- Omezte používání míst určených k odpočinku. Návštěvníci by zde měli dodržovat rozestup 2 m mezi sebou a 2 m od kolemjdoucích.
- Na viditelné místo umístěte označený odpadkový koš určený pro použité jednorázové ochranné pomůcky a jeho otvor dezinfikujte alkoholovým roztokem.
- Úklid ve výstavních prostorách provádějte s použitím vody, detergentních prostředků a dezinfekčního spreje (70% izopropylalkohol nebo ethanol). Přípravky používané na čištění vybavení výstavy/expozice nesmí být aplikovány na sbírkové předměty.
- Zajistěte vyškolení úklidového personálu, případně spolupracujte s již zaškoleným personálem, který je obeznámen se specifiky výstavních prostor a příslušnými postupy jejich čištění.
- Zajistěte pravidelnou výměnu vzduchu v místnostech (s ohledem na stanovená pravidla větrání neohrožující vystavené sbírkové předměty).
- Doprovodné aktivity pro návštěvníky či skupinové akce vždy přizpůsobte aktuálnímu nařízení vlády a Ministerstva zdravotnictví, případně je do odvolání zrušte. Ve stejný čas může být společně **nejvýše 100 osob při zachování rozestupu mezi osobami 2 m**.
- Na pevně umístěných sedačkách můžete návštěvníky usadit v každé druhé řadě s jedním volným sedadlem mezi osobami. Bez pevně umístěných sedadel posad'te návštěvníky ve vzájemné vzdálenosti 2 m od sebe.
- Nastavte časový harmonogram hromadných akcí tak, aby mezi jednotlivými skupinami návštěvníků proběhl úklid, větrání a dezinfekce prostor (stoly, židle apod.).
- Zajistěte pouze omyvatelné vybavení, se kterým přijdou návštěvníci do přímého kontaktu (židle, stoly apod.).
- Zaveďte rezervační systém ve studovnách/badatelnách/knihovnách muzeí/galerií, pokud není umožněn dálkový přístup k jejich digitalizovanému obsahu. Preferujte řešení dotazů e-mailem či telefonicky. Pokud nelze jinak, umožněte vstup při dodržení podmínek kontaktu 1+1 s využitím pravidla dezinfekce-rouška-rukavice. Dotýkané předměty uložte do povinné karantény, viz podrobněji popsáno v předchozích bodech).

Další doporučení naleznete na stránkách Ministerstva zdravotnictví a Státního zdravotního ústavu:

<https://koronavirus.mzcr.cz/>

<http://www.szu.cz/tema/prevence/2019ncov>

http://www.szu.cz/uploads/documents/czpz/edice/Nove/Jak_si_spravne_myt_ruce.pdf

http://www.szu.cz/uploads/LB/Hygiena_rukou/

[How_to_Handwash_CZECH_Postup_pri_myti_rukou_2011.pdf](http://www.szu.cz/uploads/LB/Hygiena_rukou/How_to_Handwash_CZECH_Postup_pri_myti_rukou_2011.pdf)

C) OCHRANA ZAMĚŠTNANCŮ MUZEÍ A GALERIÍ

- Připravte provozní „nouzový“ řád pro zaměstnance (dle potřeb instituce, zřizovatele apod.).
- Průběžně zaměstnance informujte o aktualizaci přijatých pravidel a opatření pro návštěvníky i běžný provoz.
- Připravte si seznamy zaměstnanců a specialistů, kteří se mohou navzájem zastoupit pro případ, že by některý z nich onemocněl a musel nastoupit do karantény.
- Při vstupu do muzea/galerie umožněte zaměstnancům okamžitou dezinfekci rukou z dávkovače umístěného u vchodu do budovy.
- Osoby podléhající karanténě nesmí do muzea/galerie vůbec vstoupit.
- Vstoupit na pracoviště může pouze zaměstnanec bez akutních zdravotních obtíží odpovídajících virové infekci (horečka, kašel, dušnost, bolest svalů apod.).
- Zaměstnance, kteří patří do rizikové skupiny obyvatel, přicházející do styku s návštěvníky, vybavte nejen rouškou, ale i respirátorem FFP1, případně je dočasně přeřaďte na jiné, méně rizikové pracoviště.
- Umožněte zaměstnancům (zejména těm exponovaným při dlouhodobém styku s veřejností) v pracovní době individuální přestávky na oddech od ochranných prostředků, provedení jejich výměny a na osobní hygienu (zejména mytí rukou a obličeje).
- Informujte zaměstnance o povinném zakrývání úst a nosu ve sdílených prostorách, kancelářích, kde je více než 1 zaměstnanec. Ve sdílených prostorách vyžadujte dodržování rozestupu 2 m.
- Pracovníci, kteří mají oprávnění vstupovat do depozitáře a manipulovat se sbírkovými předměty, se musí chránit rouškou nebo respirátorem, a dále jednorázovými rukavicemi textilními nebo latexovými, dle materiálového složení předmětu.
- Zajistěte, aby všichni zaměstnanci měli snadný přístup k zařízením na mytí rukou s horkou vodou, mýdlem, dezinfekčním gelem a s jednorázovými rukavicemi.
- Při kontaktu s návštěvníky či kontaminovanými sbírkovými předměty musí zaměstnanci používat ochranné pomůcky, především rukavice (latexové, nitrilové), roušky, respirátory, dezinfekční gely apod. Štíty nejsou považovány za dostatečnou ochranu, vždy používejte v kombinaci s rouškou.
- Poučte zaměstnance o základních zásadách při manipulaci s ochrannými prostředky a potřebou jejich výměny při celodenním nošení.
- Školení zaměstnanců k dodržování osobní hygieny a provozní hygieny pravidelně opakujte.
- Nastavte pracovní dobu tak, aby v místnosti pracoval vždy jen omezený počet lidí (max. 5), a aby zaměstnanci měli možnost dodržovat bezpečnou vzdálenost od sebe (2 m). Větší skupiny zaměstnanců by měly být rozděleny a na pracovišti se střídat.
- Přístup zaměstnanců do objektů muzea/galerie umožněte jen omezeně s evidovaným a dohledatelným pohybem osob.
- Zabraňte shlukování zaměstnanců v odpočinkových a občerstvovacích zónách.
- Zajistěte pravidelnou výměnu vzduchu v místnostech, v případě klimatizovaných prostor zajistěte výměnu filtrů v systémech klimatizací (na konzervátorských pracovištích výměnu filtrů digestoří).
- Dbejte na dodržování hygieny ve služebních vozech, dezinfikujte dotýkané části po každé jízdě.

D) ZPŘÍSTUPNĚNÍ MUZEÍ V DOBĚ OMEZENÍ JEJICH PROVOZU

- Upřednostňujte distanční způsob komunikace s návštěvníky (virtuální prohlídky, edukační videa a materiály apod.). Virtuální prohlídky muzeí/galerií umožňují komunikaci s novými skupinami návštěvníků, kteří trpí poruchou sluchu či zraku.
- Nabídněte veřejnosti návštěvu muzejní sbírky on-line, prostřednictvím webového portálu (www.webumenia.sk, www.esbirky.cz). Muzeum/galerie může pracovat se sbírkami, které má v digitální podobě a vytvořit pro návštěvníky virtuální výstavu. Nabídněte dětem a mládeži neformální způsob vzdělávání. Virtuální výstavy se stanou také propagačním materiálem muzea/galerie, který může do budoucna přilákat více návštěvníků.
- Zveřejněné edukační materiály mohou využívat školy i rodiče k domácí výuce – videa, pracovní listy, kvízy apod.
- Pro komentované prohlídky a propagaci realizovaných projektů lze využít sociálních sítí (Facebook, Instagram, Blogy, Youtube a další internetová fóra a aplikace).
- V případě zrušení letních programů je možné připravit oživení muzeí/galerií o víkendech bez nadměrné propagace, na základě již existujících programových prvků nebo prvků nově vytvořených.
- V případě příměstských táborů vyčkejte na plošnou úpravu podmínek pro jejich provoz.
- Zaměřujte se na doprovodné aktivity pro rodiny, kdy každá rodina může pracovat ve skupině.

Příklady virtuální praxe:

<https://www.esbirky.cz/>

<http://emuzeum.cz/informacni-zdroje/digitalizace-sbirek/virtualni-vystavy-a-expozice>

Příklady spolupráce s webumenia:

<http://sbirky.moravska-galerie.cz/katalog>

<https://www.nm.cz/virtualne-do-muzea>

<http://www.ntm.cz/aktualita/virtualni-prohlidky-narodniho-technickeho-muzea>

<http://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/virtualni-a-webove-vystavy/>

<http://www.mzm.cz/zavrene-muzeum-neni-spici-muzeum/>

Důležité informace o koronaviru a infolinka Ministerstva kultury (777 458 007):

<https://www.mkcr.cz/novinky-a-media/informace-o-koronavirove-pandemii-4-cs3699.html>

Aktuální informace k problematice:

<https://www.mkcr.cz/novinky-a-media-4.html>

Tato doporučení jsou aktuální k datu 6. 5. 2020. Ministerstvo kultury je bude průběžně aktualizovat s ohledem na nově vydaná nařízení vlády České republiky a Ministerstva zdravotnictví.

Za Samostatné oddělení muzeí zpracovala z podkladů Mgr. Eva Teuerová